

Ключові слова: рибне господарство, розвиток, криза, державна політика, мета, організаційно-правові засади.

Аннотація

В статті на основі аналізу економічного стану рибного господарства обґрунтована необхідність формування державної політики розвитку рибного господарства України. Визначені її стратегічні цілі та тактичні задачі. Охарактеризовані основні законодавчі акти та державні програми, що регулюють діяльність рибоводних та риболовних підприємств і визначають напрями розвитку рибного господарства. Підкреслено, що без розробки ефективних економічних та мотиваційних механізмів, а також політичної волі влади, існуючі організаційно-правові основи розвитку рибного господарства України не забезпечать бажаного результату.

Ключевые слова: рыбное хозяйство, развитие, кризис, государственная политика, цель, организационно-правовые основы.

Annotation

This article represents the necessity of national policy development for supporting the Ukrainian fishery based on analysis of economical situation of fishery. Its strategic objectives and tactical tasks are determined. Major legislative acts and national programs controlling the activity of fish hatcheries and fishing companies and identifying fishery development directions are characterized. It is emphasized that the available organizational and legal bases of Ukrainian fishery development will not give expected effects without working out effective economical and motivational mechanisms as well as the political will of the authorities.

Key words: fishery, development, crisis, national policy, objective, organizational and legal bases.

УДК 338.583

**Бойчик І.М.,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій,
Тернопільський національний економічний університет**

РИНКОВА ІНФРАСТРУКТУРА: СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

Постановка проблеми. Сучасні ринкові умови господарювання в Україні спонукали до перетворення ринкової інфраструктури із пасивного супутника виробництва, якою вона була за часів командно-адміністративної економіки, в рівноправного партнера всіх галузей реального сектора. Вона перетворилась у відкриту сферу діяльності, яка забезпечує ефективне функціонування всієї економіки, створюючи матеріально-технічне, організаційне та фінансово-економічне підґрунтя для її розвитку.

Різноманітність поглядів і тлумачень ринкової інфраструктури, її змістового наповнення зумовлюють необхідність дослідження цієї категорії та її елементів.

Аналіз досліджень і публікацій. Економічна наука свідчить про нагромаджений досвід в питаннях дослідження ринкової інфраструктури. Основоположником введення цього терміну в економічну літературу є американський вчений П.П. Розенштейн-Родан. Його тезу щодо складу інфраструктури як сукупності всіх оточуючих суспільне середовище умов, необхідних для «першого ривка» приватної промисловості, поділяв Х. Зингер. Далі її розвинули П. Самуельсон, Р. Йохімсен.

Серед російських науковців, які досліджували проблеми розвитку інфраструктури, можна виділити Р. Шніппера, А. Шаріпова, В. Стаханова, В.П. Федько, Н.Г. Федько, І. Беляєвського та інших.

У вітчизняній економічній науці виділяється праці Л. Кузьменко, І. Ковельської, І. Рекуненка, М. Коваленко, А. Ткача. Однак, невіршеними раніше частинами проблеми є не врахування в існуючих дослідженнях сутності ринкової інфраструктури сучасних тенденцій розвитку вітчизняного ринку, ступеня та методів втручання державних інституцій у її розвиток.

Постановка завдання. Метою даної статті є узагальнення теоретичних положень щодо сутності ринкової інфраструктури, її класифікації та ролі у процесі розвитку економіки та забезпеченні ефективного функціонування виробничих підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток ринку в будь-якій країні та взаємовідносини між ринковими партнерами суттєво впливає на забезпечення населення різноманітними товарами і послугами, ступінь задоволення ринкового попиту та, врешті-решт, суспільні настрої. Виробнича сфера підприємництва «відповідає» за створення таких продуктів та задоволення потреб споживачів. Однак, вона не існує відокремлено від інших суб'єктних елементів ринку.

Діяльність в суспільстві має певну структуру, до складу якої входять торгівельні посередники, банки, біржі, рекламні компанії, страхові установи, аудиторські центри, торгові дома, лізингові компанії тощо. Він ступеня узгодженості їх діяльності залежить успіх підприємництва у будь-якій сфері, в тому числі виробничій.

Сукупність згаданих інститутів, які виконують певні функції, утворюють інфраструктуру ринкової економіки.

Термін «інфраструктура» походить від лінгвістичного значення латинських слів «infra» – нижче і «structura» – будова. Словосполучення «ринкова інфраструктура» почало використовуватись в економічній літературі порівняно недавно. І це можна пояснити тим, що потреба в інфраструктурі ринкового типу, її реалізація і взагалі існування є неможливими поза ринковою економікою.

Вперше цей термін розглядався в дослідженнях західних економістів і мав декілька варіантів тлумачення свого походження. Деякі пов'язували його походження з будівельним виробництвом і трактували інфраструктуру як основу, фундамент будівлі; інші – з військовою сферою як комплекс споруд, комунікацій, які забезпечували успішність проведення військових операцій (полігони, майданчики, аеродроми, радіолокаційні пости тощо). У будь-якому випадку інфраструктура розглядалась як підпорядковане, обслуговуюче утворення, покликане забезпечувати ефективне ведення військових дій, а у мирний час – підтримувати обороноздатність держави [4].

Згодом таке тлумачення «перекинулось» і на національне господарство в цілому і почало трактуватись як комплекс галузей, покликаних обслуговувати промислове і сільськогосподарське виробництво, тобто базові сфери економіки. Також в цьому напрямку інфраструктура розглядалась як сукупність інституцій та об'єктів, необхідних для забезпечення функціонування галузей матеріального виробництва та умов життєдіяльності суспільства загалом. Тому виділялось лише дві складові інфраструктури: виробничу (транспортні комунікації, порти, мости, склади, енергетичне господарство, засоби водопостачання, зв'язку та ін.) та соціальну (освіта, охорона здоров'я, культура, наука).

Як зазначалось вище, на сьогодні немає чіткого тлумачення терміну «ринкова інфраструктура». Згадані вище та інші дослідники розглядають ринкову інфраструктуру з різних точок зору, роблячи акцент на тій чи іншій її складовій. Однак, проаналізувавши та підсумувавши певні трактування, можна погодитись з тим, що «ринкова інфраструктура» – це сукупність інститутів, які забезпечують матеріально-технічні, фінансові і трудові умови для відтворювального процесу, розміщення і функціонування суб'єктів господарювання [12].

Ринкова інфраструктура як сутнісна категорія пройшла певну еволюцію у своєму розвитку.

За часів командно-адміністративної економіки, в умовах якої існували директивні зв'язки між виробництвом і споживанням, роль «зв'язуючих» інститутів виконували органи державної влади: міністерства, відомства, підпорядковані їм органи на місцях. Рішення, прийняті ними, доводились до безпосередніх виробників через цілий ланцюг підпорядкованих організацій.

Така система мала свої переваги: гарантувала підприємствам-виробникам забезпечення ресурсами для виробництва продукції і виконання доведеного плану, забезпечувала реалізацію продукції, практично унеможлилювала конкуренцію, убезпечувала виробників від певного комерційного ризику.

Проте, такій інфраструктурі були властиві і недоліки: підприємства були позбавлені будь-якої ініціативи і самостійності, можливості вибору найбільш ефективних шляхів функціонування, необхідність узгодження усіх господарських питань у вищестоящих органах, зниження оперативності в ухваленні рішень та ін. Тому планова інфраструктура, з одного боку, володіла стійкістю і стабільністю, а з іншого – призводила до відсутності конкуренції, гнучкості і мобільності [8].

Формування в постсоціалістичних країнах соціально орієнтованої економіки, роздержавлення власності, демонополізація більшості сфер суспільного життя, впровадження нових ринкових підходів до ведення господарської діяльності зумовили докорінну структурну перебудову економіки і новий підхід до розвитку її інфраструктури. Фактично виник новий вид інфраструктури – ринкова інфраструктура, яка сформувалась із спеціалізованих видів діяльності з метою задоволення потреб різних ринків (товарів, послуг, фінансів, інвестицій, валюти, інформації тощо) та забезпечення їх цивілізованого функціонування.

З розвитком економіки та накопиченням досвіду господарювання ринкових суб'єктів різних її сфер було встановлено: чим вищим є рівень розвитку інфраструктури, тим швидше і більшому обсязі надходять інвестиції, робоча сила, прискорюється економічний розвиток, зростає рівень життя населення. І навпаки, чим нижчим є рівень розвитку інфраструктури, тим повільніше або з великими витратами розвивається виробництво, знижується рівень життя людей.

Для кращого розуміння сутності ринкової інфраструктури зупинимось на різних підходах до трактування цього терміну.

В економічній літературі виділяють кілька підходів до розуміння поняття ринкової інфраструктури, які знайшли своє відображення в певних концепціях (рис. 1).

Рис. 1. Характеристика наукових підходів до розуміння сутності ринкової інфраструктури
Джерело: [5]

Концепція накладних витрат є домінуючою у більшості досліджень питань формування та розвитку ефективної ринкової інфраструктури. Найбільшого розвитку ця концепція одержала у працях В.Н. Стаханова, Л.Н. Добришиної, Т.Г. Зотової, С.С. Голубевої та ін. Ключовим постулатом концепції є: ринкова інфраструктура – це основа функціонування ефективної ринкової економіки, головною функцією якої є створення сприятливого клімату для функціонування приватного капіталу. Причому, в поле зору прихильників і послідовників цієї концепції потрапляють організаційно-економічні аспекти розвитку інфраструктури, а фінансові аспекти залишаються поза їх увагою.

Сутність інституційної концепції ринкової інфраструктури є розуміння її як сукупності економічних агентів сфери обігу, причому основна увага приділяється економіко-правовим та організаційним функціям у взаємодії ринкових суб'єктів. Тому основною функцією ринкової інфраструктури, згідно концепції, є забезпечення економічних зв'язків між суб'єктами ринку.

З точки зору інституціонального підходу, інфраструктура виконує поєднуючу функцію при формуванні єдиного економічного простору, що підкреслює мережеву ієрархічну її структуру

Ця концепція має два напрями розвитку:

а) аналіз складу та елементів ринкової інфраструктури;

б) дослідження інституційної структури економічної системи в цілому з виділенням таких її інститутів ринкової інфраструктури, які мають вплив та визначають розвиток всього ринку.

Основні ідеї цієї концепції викладені в роботах А.А. Ткача, В.П. Федько, Р. Йохімсена, Н.А. Журавльової, В.А. Покровського, А.А. Говоріна та ін.

Розподільна концепція ґрунтується на розумінні ринкової інфраструктури як системи каналів розподілу товарів, тобто сукупності суб'єктів, зайнятих доведенням товарів від виробників до споживачів. Вони зайняті обслуговуванням процесів обміну і руху продукції. Дана концепція досить повно відображає всі аспекти дослідження ринкової інфраструктури – функціональний, галузевий і просторовий аспекти товарного руху.

Однак, акцентування уваги на проблемах забезпечення ефективного товароруху в економічній системі звужує розуміння ролі ринкової інфраструктури в суспільному житті. У цьому її недолік.

Основні ідеї розподільної концепції відображені у працях С.С. Носової, Р.С. Каренова, Г.Г. Муфтієва.

Маркетингова концепція має в основі розуміння ринкової інфраструктури як сукупності видів діяльності по обслуговуванню всієї системи ринків, формуванню попиту на товари і послуги, сприяють їх реалізації на ринку.

Логістична концепція розглядає ринкову інфраструктуру як систему об'єктів, транспортних і технічних засобів, які забезпечують просування товарів на ринок. Вона передбачає раціоналізацію транспортно-складських процесів, матеріальних, фінансових та інформаційних потоків у сфері обігу. Ґрунтуючись, в основному, на матеріально-технічному аспекті руху товарів, логістична концепція не приділяє належної уваги проблемам внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків суб'єктів ринку. Тому порушується принципове розуміння ринкової інфраструктури як єдиної системи.

У працях А. Картера, П.Ю. Беленького, А.П. Гриценка, О.О. Шубіна відображені основні ідеї маркетингової та логістичної концепцій ринкової інфраструктури.

Кожна із охарактеризованих концепцій відображає свої, специфічні підходи до розуміння функцій ринкової інфраструктури. Але незаперечним є те, що ринкова інфраструктура зв'язує воедино всі галузі економіки, сприяє їх стабілізації і збалансованому розвитку, впливає на підвищення ефективності процесів товарного і грошового обігу, надання суб'єктам господарювання комплексу ринкових послуг, які створюють сприятливі умови для розвитку бізнесу.

Підсумовуючи різні точки зору на сутність ринкової інфраструктури, можемо зазначити, що вона є сукупністю особливих інститутів, які виконують функції надання спеціалізованих послуг суб'єктам господарювання з метою створення для них нормальних умов для функціонування, найкращої реалізації їх інтересів та подальшої інтеграції у єдину економічну макросистему. Основною макроекономічною функцією ринкової інфраструктури є підвищення ефективності капіталу, та, відповідно, ринкової економіки в цілому [10].

Ринкова інфраструктура не «живе» і розвивається сама по собі за своїми законами. Вона повинна бути пропорційною рівню розвитку виробництва і обігу на кожному з етапів розвитку суспільства. Адже сучасна економіка вимагає наявності потужних промислових і торгових комплексів, мережі об'єктів логістичного забезпечення виробництва і обігу, інформаційно-комерційних мереж, високоефективних засобів фінансово-кредитних установ і розрахунків тощо. Особливо важливе значення ринкова інфраструктура має для розміщення продуктивних сил та економічного розвитку регіонів.

Ринкова інфраструктура як сукупність інституцій характеризується певними ознаками:

1) інфраструктура є сектором економіки загального призначення, тобто її елементи можуть в рівній мірі використовуватись всіма суб'єктами ринкових відносин: від підприємств малого бізнесу до транснаціональних корпорацій будь-якої галузевої приналежності і виду діяльності, а також державних інституцій;

2) об'єкти ринкової інфраструктури вимагають значних початкових інвестицій на їх створення, тобто є досить капіталомісткими, причому термін окупності таких фінансових вкладень значний;

3) об'єкти ринкової інфраструктури характеризуються одночасним «колективним» користуванням;

4) ринкова інфраструктура суттєво впливає на ефективність процесу виробництва матеріальних благ, хоча не є його безпосереднім учасником;

5) сукупність об'єктів ринкової інфраструктури є мінливою, тобто зі зміною чергових етапів економічного розвитку суспільства їх перелік також змінюється.

Продуктом ринкової інфраструктури є посередницька послуга. Послуга – це особливий товар, що існує тільки в момент його виробництва. Надаючи різноманітні посередницькі послуги споживачам, підприємцям і підприємствам, установам і організаціям суб'єкти ринкової інфраструктури виконують ряд важливих функцій, серед яких можна виділити такі:

1. Доведення товару до безпосереднього споживача. Інститути інфраструктури допомагають товару знайти свого споживача. Важливою є організація виробництва продукції, але не менше важливим – забезпечення її реалізації. Спеціалізація на посередницьких операціях дозволяє скоротити час на реалізацію товару, зменшити витрати на обіг, прискорити оборотність фондів підприємства, максимально врахувати запити споживачів.

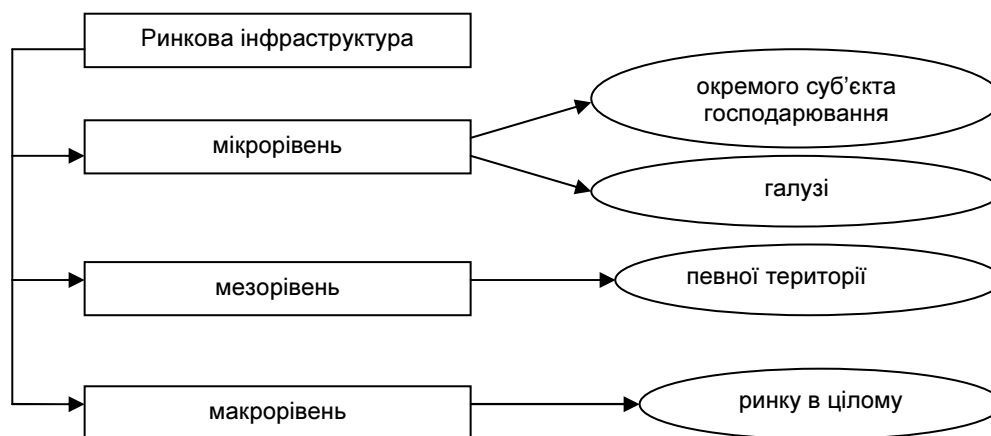
2. Забезпечення зворотного зв'язку між виробництвом і споживанням. Ринкова інфраструктура зазнає на собі впливу з боку пропозиції товару (його виробників) та з боку попиту на товар (споживачів). Аналізуючи процес просування будь-якого товару на ринку, посередник може виявити тенденції, врахування яких дозволить краще орієнтувати виробництво на запити споживачів.

3. Перерозподіл ресурсів між різноманітними галузями і всередині них. Мінливий курс акцій призводить до переміщення капіталів з однієї галузі в іншу, підтримуючи тим самим визначений рівень пропорційності в розвитку економіки. Ця функція забезпечується через обслуговування ринку цінних паперів та через зміну асортименту на діючих підприємствах або освоєння випуску нової продукції на новостворюваних підприємствах; розвиток певних галузей і виробництв потребує додаткових ресурсів.

4. Акумуляція тимчасово вільних коштів, регулювання грошового обігу. Банківські установи як елементи ринкової інфраструктури, зайняті кредитним підприємництвом, здійснюють мобілізацію вільних коштів населення і підприємств. У результаті формується ринок грошей, розширюються інвестиційні можливості підприємств, активізується товарообмін. Крім того, через зміну ставки банківського відсотка фінансово-кредитні установи можуть впливати на структуру інвестицій, забезпечуючи їхній перерозподіл між галузями, пришвидшуючи або уповільнюючи темпи економічного росту.

Отже, очевидним є те, що ринкова інфраструктура має істотний вплив на функціонування економічної системи в цілому.

Оскільки головною функцією інфраструктури є забезпечення всього економічного процесу, її можна розглядати на трьох рівнях: мікро-, мезо- та макрорівнях. (рис. 2)

Рис. 2. Рівні ринкової інфраструктури*

*Джерело: власна розробка автора

На мікрорівні інфраструктуру слід розглядати як сукупність інженерно-технічних об'єктів, які створюють матеріально-речові умови для функціонування окремих підприємств або галузей та сприяють протіканню у них відповідних технологічних процесів (енерго- і тепlopостачання, водopостачання та водовідведення, внутрішньозаводський транспорт тощо).

На мезорівні інфраструктура є сукупністю як матеріально-речових елементів (дороги, енерго-, водо-, тепlopостачання, зв'язок та ін.), так і певних інститутів (заклади охорони здоров'я, культури, відпочинку тощо), які знаходяться на певній території і забезпечують належні умови життєдіяльності її населення.

На макрорівні інфраструктура розглядається як сукупність загальних для всього суспільства економічних і соціальних умов, які забезпечують його повноцінне функціонування та задоволення потреб його членів, їх розвиток.

Інфраструктура цього рівня є дуже складною і об'єднує в собі такі види:

- виробнича інфраструктура (транспорт, зв'язок, наука, електроенергетика, дорожнє господарство та ін.);
- соціально-побутова (житлово-комунальне господарство, соціальне забезпечення населення, освіта, охорона здоров'я тощо);
- інституціональна (банки, страхові компанії, біржі, фонди та ін.).

Кожен із цих видів інфраструктури відіграє свою роль у суспільному житті та розвитку ринку, але їх об'єднує те, що потребу у них мають всі без винятку види діяльності та населення.

Ринкова інфраструктура є механізмом функціонування підприємництва. Вона охоплює широкий економічний простір – від виробництва до споживання: укладення договорів, контрактів на постачання, просування товарних потоків галузями і регіонами, регулювання збуту та обслуговування економічної системи. З огляду на це ефективність функціонування ринкової економіки передусім залежить від комплексності та ефективності її інфраструктури.

Для зручності аналізу всі елементи ринкової інфраструктури поділяють на два види:

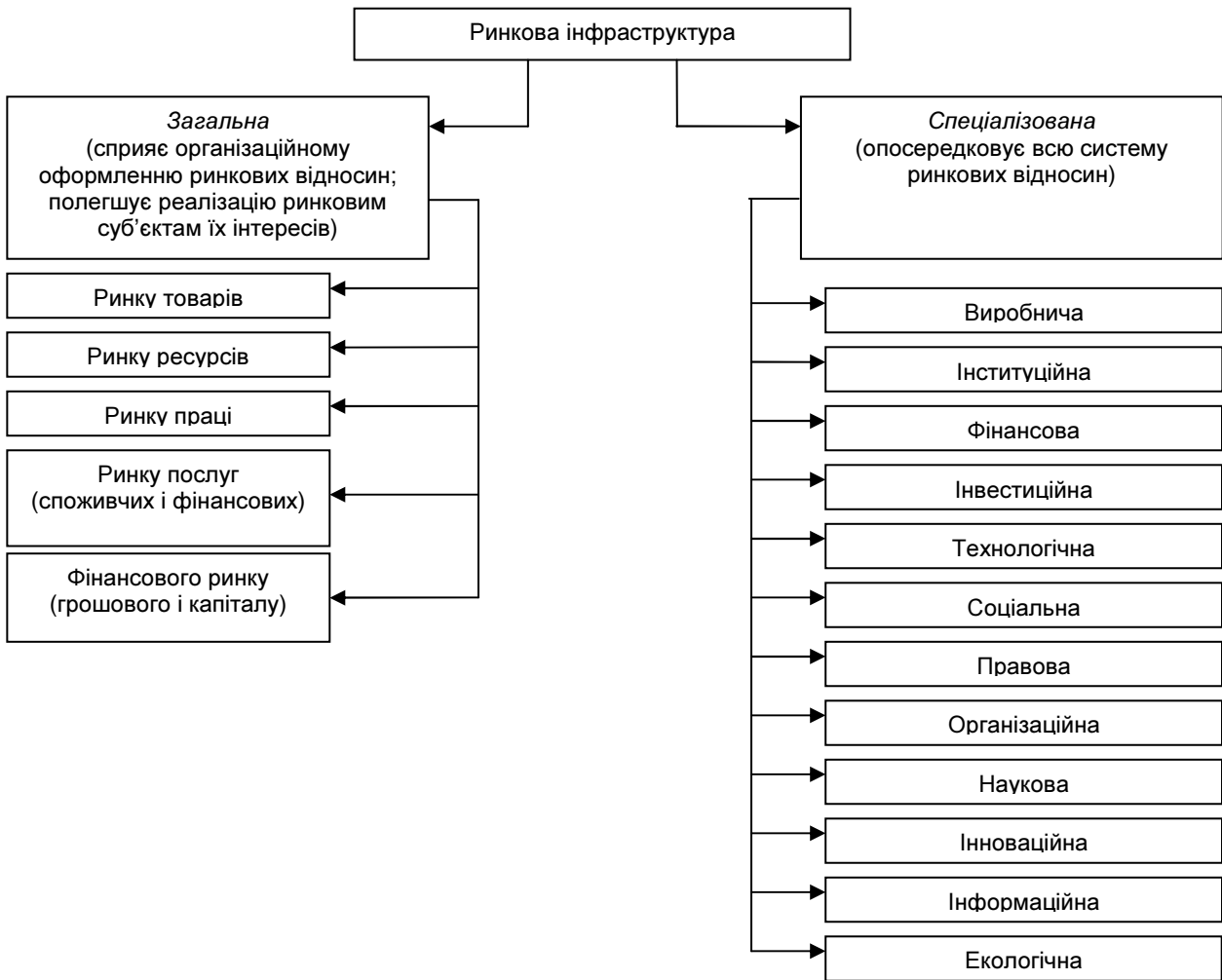
- 1) загальна ринкова інфраструктура;
- 2) спеціалізована ринкова інфраструктура (рис. 3).

Загальна ринкова інфраструктура об'єднує безпосередні атрибути ринкового механізму, які характеризують рух грошей, товарів, капіталів, праці та ін.

Спеціалізована ринкова інфраструктура забезпечує організаційне оформлення ринкових відносин за допомогою бірж, торгових домів, аукціонів, систем роздрібної та гуртової торгівлі, ярмарків, торгових палат та ін.

Складність ринкової інфраструктури як системи зумовлена різноманітністю функцій, які виконують її складові елементи. Тому має право на життя підхід до класифікації елементів ринкової інфраструктури за цією ознакою, а саме:

- інформаційно-аналітична інфраструктура;
- фінансово-кредитна інфраструктура;
- організаційно-технічна інфраструктура.

Рис. 3. Класифікація елементів інфраструктури згідно виконуваних ними завдань
Джерело: [7]

До функцій суб'єктів інформаційно-аналітичної інфраструктури входять надання консультативних послуг підприємцям, підготовка фахівців для сфери бізнесу (проведення тренінгів, семінарів, курсів тощо), дослідження ринкової кон'юнктури та її динаміки, прогнозування стану ринків та ін. Виходячи з цього, така інфраструктура об'єднує інформаційні, консультативні, аудиторські, юридичні фірми і організації, бізнес-центри тощо.

Основною функцією суб'єктів фінансово-кредитної інфраструктури є акумулювання тимчасово вільних грошових ресурсів та їх перерозподіл шляхом механізму кредитування. Фінансово-кредитна інфраструктура об'єднує банківські установи, фондові і валютні біржі, кредитні спілки, страхові компанії, інвестиційні фонди та ін.

Функціями суб'єктів організаційно-технічної інфраструктури є загальна координація ринкових взаємовідносин в суспільстві (торгові палати, лізингові компанії, товарні біржі, засоби комунікацій і зв'язку, асоціації підприємств-виробників та підприємців за галузевою та іншими ознаками, роздрібна і гуртова торгівля тощо), а також виконання спеціальних функцій державними органами (податкова інспекція, служби контролю за цінами, дотриманням стандартів, дотриманням будівельних норм та ін).

Які б ознаки не були покладені в основу класифікації інфраструктури, незаперечним залишається факт, що вона відіграє ключову роль у реалізації стратегії модернізації вітчизняної економіки. Залежно від ступеня забезпеченості економіки і розвитку інфраструктури можна виділити такі її типи:

1) випереджаючий тип, якому відповідає більший інфраструктурний потенціал, ніж потреби суспільства;

2) синхронний тип, коли потреби економіки повністю забезпечуються наявним інфраструктурним потенціалом;

3) гальмуючий тип, який відображає відставання ступеня насичення економіки об'єктами інфраструктури від потреби у них в даний момент часу [6].

Досвід функціонування розвинутих економічних систем свідчить, що відставання розвитку інфраструктури від темпів розвитку галузей промислового виробництва призводить до гальмування

всього процесу виробництва та розвитку інших сфер економіки, а це тягне за собою погіршення якості життя населення, зростання суспільної напруги та інших негативних наслідків. І навпаки, якщо розвиток інфраструктури є достатнім або випереджаючим, то в суспільстві формуються передумови для активних відтворювальних процесів в усіх галузях економіки, активізуються інвестиційні потоки, значно ефективніше використовуються ресурси та ін.

У розвинутих економіках держава приділяє особливу увагу розвитку ринкової інфраструктури. Держава свідомо інвестує кошти в інфраструктуру, оскільки ці інвестиції створюють «невідчутні вигоди, від яких можна чекати грошових прибутків для приватних інвесторів, бо масштаби деяких з них дуже великі для обмежених ринків приватного капіталу, а інші скуповуватимуться протягом надто тривалого терміну, щоб приватні інвестори дуже ними цікавилися» [9].

За таких умов постає питання доцільності державного регулювання розвитку ринкової інфраструктури з врахуванням пріоритетів розвитку економіки, зокрема, ступеня державного втручання у її функціонування.

Питання щодо необхідності і доцільної міри втручання держави у функціонування ринкової інфраструктури є дискусійним, однак, на нашу думку, сьогodнішній рівень розвитку вітчизняної економіки потребує певного втручання держави в її роботу. Це пояснюється такими обставинами.

По-перше, створення і розвиток об'єктів ринкової інфраструктури потребує значних фінансових ресурсів. Інколи потреба в інвестиціях в об'єкти інфраструктури є такою великою, що державні інвестиції є основним їх джерелом. Ключові інфраструктурні об'єкти здатні стати поштовхом для економічного розвитку окремих регіонів і навіть держави в цілому. Важливим аргументом на користь значних розмірів державних витрат на створення інфраструктури є те, що інфраструктурні послуги сприяють економічному зростанню в суспільстві шляхом впливу на ефективність приватних інвестицій і величини одержуваного приватним бізнесом прибутку. Розвинута інфраструктура сприяє зниженню виробничих витрат, витрат обігу, а це має наслідком підвищення ефективності економіки.

По-друге, якщо держава інвестує свої кошти у створення об'єктів інфраструктури великої вартості, вона повинна залишати за собою право контролю над такими об'єктами. Споживачі інфраструктурних послуг повинні мати вільний і рівний доступ до них. Якщо держава вважає, що приватний бізнес може забезпечити більш ефективне управління такими об'єктами, то вона може передавати йому управління цими об'єктами на засадах партнерства. При цьому умовою передачі інфраструктурних об'єктів у «приватні руки» є визначення останніх на конкурсних засадах, чітке визначення умов використання об'єктів, прав і обов'язків сторін, порядку забезпечення доступу до об'єктів інфраструктури, принципів та умов оплати за користування послугами об'єктів інфраструктури та ін.

По-третє, результати діяльності ринкової інфраструктури часто є не приватними, а суспільними благами. Тому держава повинна мати можливість забезпечити своїх громадян від перешкоджання у користуванні цими благами з боку приватного бізнесу. Найчастіше в цьому випадку держава використовує антимонопольне законодавство.

Таким чином, на сьогodнішній день держава повинна відігравати значну роль в забезпеченні ефективного управління і використання ринкової інфраструктури та функціонування окремих її елементів чи об'єктів. Така практика виконання державою функцій регулятора розвитку ринкової інфраструктури є нормою для багатьох держав з розвинутою економікою.

Висновки з проведеного дослідження. Ринкова інфраструктура сьогodні є визначальним чинником забезпечення ефективного розвитку економіки держави, загалом, та виробничої сфери, зокрема. Він ступеня її розвитку залежать інвестиційна привабливість регіонів, виробництв та ринкових суб'єктів, темпи розвитку суспільного виробництва.

Попри існуючу різноманітність підходів до розуміння сутності ринкової інфраструктури та існування відповідних концепцій, виділення різних рівнів ринкової інфраструктури, кожен з її елементів виконує свою функцію в системі суспільного виробництва. Тому класифікація ринкової інфраструктури за функціональною ознакою на інформаційно-аналітичну, фінансово-кредитну і організаційно-технічну інфраструктуру є однією з важливіших. Проте питання впливу кожної із них на виробничі підприємства є недостатньо вивченими та розкритими в наукових доробках. Саме вони можуть служити основою для подальших наукових досліджень.

Бібліографічний список

1. Батуріна М. Ринок: сутність, основні поняття і структура / М. Батуріна, В. Луков. – К., 2005. – 384 с.
2. Гриценко А. Ринкова інфраструктура: суть, функції, будова / А. Гриценко, В. Соболев // Економіка України. – 1998. – № 4. – С. 35-44.
3. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 652 с.
4. Коваленко М.Є. Концепція інфраструктури у фінансовому секторі економіки [Електронний ресурс] / М.Є. Коваленко. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/1289/1/16.34.pdf>
5. Новоселов А.С. Рыночная инфраструктура региона: проблемы формирования и развития / А.С. Новоселов // РАН. Сиб. отд-ние ИЭиОПП. – Новосибирск: ЭКОР, 1996. – 288 с.

6. Носова С.С. Экономическая теория: краткий курс : учебн. пособ. / С.С. Носова. – М. : Гуманитарный издательский центр «ВЛАДОС», 2001. – 288 с.
7. Рекуненко І.І. Інфраструктура ринку: елементи та значення в ринковій економіці [Електронний ресурс] / І.І. Рекуненко. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Efp/
8. Рекуненко І.І. Роль і місце інфраструктури ринку в ринковій економіці / І.І. Рекуненко, Р.В. Коробка // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – № 2. – С. 20-24.
9. Самуэльсон П. Экономика: учебник / П. Самуэльсон. – М. : Машиностроение, НПО «АЛГОН», 1994. – Т. 2. – 415 с.
10. Сучасна економіка : навч. посібник / П.С. Єщенко, Ю.В. Палкін. – К. : Вища школа, 2005. – 325 с.
11. Шубін О.О. Інфраструктура товарного ринку / О.О. Шубін, О.М. Азарян. – 2-ге вид. – К. : НМЦВО МОІ України: Студцентр, 2004. – 816 с.
12. Ясенецький В.С. Передумови державного втручання в роботу ринкової інфраструктури / В.С. Ясенецький // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2012. – № 5(68). – С. 77-81.

Анотація

У статті розглянуто поняття, основні підходи та концепції до розуміння сутності ринкової інфраструктури, її ознаки та функції; наведено характеристику рівнів ринкової інфраструктури (макро-, мезо- та мікрорівень) та особливості їх формування, охарактеризовано елементи загальної та спеціалізованої ринкової інфраструктури та акцентовано увагу на необхідності державного втручання у її формування та розвиток на сучасному етапі становлення вітчизняної економіки. Здійснено класифікацію елементів ринкової інфраструктури за різноманітністю виконуваних функцій на: інформаційно-аналітичну, фінансово-кредитну та організаційно-технічну інфраструктуру.

Ключові слова: *ринкова інфраструктура, виробничі підприємства, суб'єкти ринкової інфраструктури, елементи ринкової інфраструктури, концепції ринкової інфраструктури, ознаки ринкової інфраструктури, функції ринкової інфраструктури, рівні ринкової інфраструктури.*

Аннотация

В статье рассмотрено понятие, основные подходы и концепции к пониманию сущности рыночной инфраструктуры, ее признаки и функции; дана характеристика уровней рыночной инфраструктуры (макро-, мезо- и микроуровень) и особенности их формирования, охарактеризованы элементы общей и специализированной рыночной инфраструктуры и акцентируется внимание на необходимости государственного вмешательства в ее формирование и развитие на современном этапе становления отечественной экономики. Произведена классификация элементов рыночной инфраструктуры по разнообразию выполняемых функций на: информационно-аналитическую, финансово-кредитную и организационно-техническую инфраструктуру.

Ключевые слова: *рыночная инфраструктура, производственные предприятия, субъекты рыночной инфраструктуры, элементы рыночной инфраструктуры, концепции рыночной инфраструктуры, признаки рыночной инфраструктуры, функции рыночной инфраструктуры, уровне рыночной инфраструктуры.*

Annotation

The article deals with the concept, the main approaches and concepts to the understanding of the market infrastructure, its features and functions, the characteristics of the market infrastructure levels (macro, meso and micro) and especially their formation, characterized by elements of general and specialized market infrastructure and the need for government intervention in its formation and development at the present stage of the national economy. Particular attention is paid to the classification of the elements of market infrastructure for a variety of functions performed on the information and analysis, financial credit, organizational and technical infrastructure.

Key words: *market infrastructure, production companies, agents market infrastructure, market infrastructure elements, the concept of market infrastructure, market infrastructure features, functions, market infrastructure, market infrastructure level.*